

راهنمای

کاربرد و نگهداری تجهیزات فنی

مراکز بهداشتی درمانی

ویژه

کارشناسان گسترش شبکه ها و مسئولین مراکز بهداشتی درمانی

تالیف:

سکینه شهبازی

کارشناس ارشد آموزش بهداشت

شهبازی، سکینه، ۱۳۴۵ -

راهنمای کاربرد و نگهداری تجهیزات فنی مراکز بهداشتی درمانی
ویژه کارشناسان گسترش شبکه‌ها و مسئولین مراکز بهداشتی درمانی
تألیف سکینه شهبازی، - تهران: آمود، ۱۳۸۳.
۱ ج (بدون شماره گذاری): مصور، جدول.

ISBN: 964-95178-2-0

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیا.

۱- پزشکی - ابزار و وسایل، الف) عنوان.

۶۱۰/۲۸ R۸۵۶/ش ۹۲

م ۸۳-۳۱۳۴۱

کتابخانه ملی ایران

نام کتاب: راهنمای کاربرد و نگهداری تجهیزات فنی مراکز بهداشتی درمانی

ناشر: انتشارات آمود

مؤلف: سکینه شهبازی

فیلم و زینک: چاپ گیتی

چاپ و صحافی: چاپ گیتی

نوبت چاپ: اول - ۱۳۸۳

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

مرکز پخش - همدان - انتشارات دانشجو - تلفن: ۸۲۷۲۶۳۳

پیشگفتار:

نخست ستایش و سپاس خداوندی را سزااست که از فیض هدایتش با به ودیعت نهادن گوهر ادراک و نفس ناطقه، نوع انسان را سرافراز و شرف امتیاز ارزانی داشت و این بنده بی مقدار را یاری و هدایت فرمود تا به تدوین این مجموعه پردازد و آنرا به اخلاص و تواضع فراوان به حضور خوانندگان گرامی تقدیم دارد. آنچه پیش روی شماست نظری کوتاه برآموزش چگونگی بهره برداری صحیح و نگهداری تجهیزات فنی مرکز بهداشتی درمانی دارد که نیاز به آن نه تنها از طرف کارشناسان گسترش، با توجه به مسئولیت آنها در نیاز یابی، تامین و توزیع تجهیزات احساس شد بلکه مسئولین مراکز بهداشتی درمانی (صرف نظر از میزان تحصیلات آنها) و دیگر افرادی چون کارپردازان، انبار داران، وجود چنین مجموعه ای را جهت ارتقاء و پشتیبانی از خدمات ضروری میدانستند. لذا ضرورت تالیف کتابی با بیان ساده، با هدف استفاده از آن توسط کارشناسان گسترش، جهت کنترلهای ادواری تجهیزات واحدهای تحت پوشش، بالا بردن میزان کارایی و طول عمر وسایل و اشنایی با کاربرد وسایل، مؤلف را بر آن داشت تا کتاب حاضر را با بهره گیری از منابعی که تاکنون به چاپ رسیده و استفاده از تجربیات عملی پزشکان، بهیاران، ماماها، پرسنل آزمایشگاه، دندانپزشک و بهداشتکاران دهان و دندان و متصدی واحد تعمیرات تجهیزات پزشکی و موارد مشاهده شده توسط مؤلف طی ۸ سال سابقه کار در واحد گسترش به رشته تحریر در آورد.

علیرغم سعی و دقت و زمان زیادی که از سال ۱۳۷۹ برای تهیه مطالب مورد نیاز از منابع علمی، تهیه تصاویر مناسب، مشورت با نیروهای شاغل در مراکز بهداشتی درمانی با تخصص های فنی مختلف و دسترسی به لوازم کامپیوتی از جمله اسکنر برای اسکن نمودن تصاویر، تهیه سی دی رایتر و... صرف گردیده است اطمینان دارم که این مختصر تا تکمیل شدن راه زیادی راپیش رو خواهد داشت و بی شک کاستی هایی در آن مشاهده میشود. بالاخص که با پیشرفت سریع دانش پزشکی و استفاده از تکنولوژی مدرن، روز به روز شاهد

دستگاه ها و تجهیزات جدیدی هستیم. آنچه مبنای مولف در تدوین مطالب کتاب حاضر (راهنمای کاربرد و نگهداری تجهیزات فنی مراکز بهداشتی درمانی)، قرار گرفته است توضیح وسایلی است که در کتاب شبکه بهداشت و درمان شهرستان تالیف دکتر سیروس پیله رودی (تجهیزات فنی استاندارد مراکز با توجه به فضاهای موجود) در نظر گرفته شده است.

در تدوین و تنظیم این کتاب افراد بسیاری حامی و مشوق من بوده اند که بدون راهنمایی های ایشان این مهم میسر نمیگردید لذا بر خود لازم میدانم از آقای دکتر غلامرضا عمرایی ریاست محترم مرکز بهداشت، آقای علی احسان خیشوند کارشناس جلب مشارکت مردمی که در عکسبرداری از تصاویر مولف را همراهی نمودند و راهنمایی های جناب آقای سیدرضا حسینی کارمند وزارت بهداشت و درمان و علوم پزشکی، آقای دکتر علی آبادی (دندانپزشک) و تعدادی از همکاران بهداشتکار دهان و دندان، آقای کامران سلگی سوپر وایزر بیمارستان و آقای جلال حسینی (بهیار) و سرکارخانم الهام اسلامی و کبری شهبازی (کارشناسان ماما یی)، سرکارخانم دکتر رضوی (دکتری آزمایشگاه)، خانم مینو محمدی و دیگر همکاران کاردان و تکنسین علوم آزمایشگاهی تشکر و قدردانی نمایم. در پایان مولف آمادگی پذیرش راهنمایی های سودمند در اصلاح مطالب اشاره شده به آن را دارد. چرا که این کتاب به فردی خاص تعلق ندارد و در حقیقت همه همکاران در آن سهیم هستند لذا با یادآوری علمی خود منت بر این جانب نهاده و نظرات پیشنهادی خود را به واحد گسترش شهرستان نهانند منعکس فرمائید.

عنوان

۹		مقدمه
۱۰		شرح وظایف واحدهماهنگی و گسترش شبکه ها
		بخش اول: تجهیزات فنی اتاق پزشک، تزریقات، پانسمان و جراحی
۱۱		بهداشت خانواده، تسهیلات زایمانی
۱۹		فصل اول: وسایل اکسیژن رسانی
۱۹		(۱) کپسول اکسیژن و مانومتر
۲۲		(۲) سند یالوله بینی (کانولای بینی)
۲۳		(۳) ماسک اکسیژن
۲۴		(۴) چادر اکسیژن
۲۴		(۵) آمبویگ
۲۶		فصل دوم: وسایل لوله گذاری
۲۶		(۱) لارنگوسکوپ
۲۷		(۲) لوله تراشه
۲۸		(۳) ایروی
۲۹		ساکشن
۳۱		فصل سوم: وسایل کمک کننده قلبی
۳۱		(۱) مانیتورینگ
۳۳		(۲) دفیبریلاتور یا الکترشوگ یا شوک الکتریکی
۳۳		(۳) الکتروکاردیو گرام
۳۴		(۴) ترالی لوازم احیاء
۳۵		(۵) داروهای احیاء قلبی
۳۶		فصل چهارم: ابزار جراحی
۳۶		(۱) انواع پنسها، رترکتورها و فورسپسها

- ۲) انواع نخها ۴۵
- ۳) انواع سوزنها ۴۷
- ۴) تیغه ها ۴۷
- ۵) معرفی ست جراحی عمومی، ختنه، بخیه، زایمان ۴۸
- ۶) ابزار جراحی مامایی ۴۸
- فصل پنجم: وسایل جلوگیری از انتشار عفونت ۵۳
- ۱) طریقه استفاده از شان، گان و ماسک حین جراحی ۵۵
- ۲) استریلیزاسیون ۵۵

a. حرارت مرطوب (استریلیزاتور-توکلاو)

b. حرارت خشک (فور-فلامبه کردن)

- ۳) ضد عفونی نمودن اتاق زایمان توسط چراغ اولتراویوله ۶۰
- ۴) طریقه استفاده از چیتل فورسپس ۶۲
- فصل ششم: وسایل مورد نیاز بررسی های بالینی ۶۳
- ۱) کنترل درجه حرارت بدن از راه دهان و زیر زبان و مقعد ... ۶۳
- ۲) طریقه اندازه گیری فشارخون ۶۵
- ۳) وسایل معاینات گوش و حلق و بینی و چشم و سنجش شنوایی ۶۵
- ۴) اندازه گیری قد و وزن ۷۲
- ۵) وسایل معاینات مامایی و کمک به انجام زایمان ۷۶
- ۶) وسایل مراقبت از نوزاد ۷۹

فصل هفتم: وسایل تزریقات و پانسمان و بستری موقت و بعضی وسایل متفرقه:

- ۱) ست پانسمان ۸۵
- ۲) وسایل تزریقات وریدی ۸۸
- ۳) انواع سندها ۹۰

۹۲	تنقیه
۵	انواع تختها (ژنیکولوژی و معاینه و بستری بیمار) و چارپایه جلو
۹۲	تخت
۹۶	بیکس، ترائی، میز مایو، پایه سرم، برانکار، برس
۹۶	تامین نور موضعی (چراغ سیالیتیک، چراغ بلند پایه دار)
۹۷	بخش دوم: تجهیزات آزمایشگاهی
۱۱۴	بخش سوم: تجهیزات دندانپزشکی
۱۴۲	بخش چهارم: تجهیزات بهداشت محیط و حرفه ای
۱۵۵	واژه یاب فارسی
۱۵۸	فهرست منابع
۱۶۱	مقیاسها

مقدمه:

نظام بهداشتی از طریق ارائه خدمات به رسالت خود اقدام میکند. جهت تضمین کیفیت ارائه خدمات بهداشتی از جمله منابع مورد نیاز جهت ارائه خدمات، منابع سرمایه ای است که با توجه به روال موجود نظام اداری و سنت حاکم بر گسترش شبکه های بهداشتی درمانی کشور فعالیتهای مرتبط با منابع سرمایه ای بر اساس چرخه زیر صورت میگیرد.

جهت اجرای مطلوب این چرخه عوامل متعددی نقش دارند از جمله این عوامل، نیازبایی صحیح، توزیع به موقع اقلام خریداری شده در دوره کوتاه زمانی محدود نیاز به توقف طولانی مدت کالا در انبار، تهیه استاندارد های لازم در زمان خرید کالا های فنی، دستورالعملهای بهره برداری و نگهداری از وسایل و همچنین طراحی فرمهایی جهت پایش فعالیتهای نگهداری، موارد کنترل و تعمیر میباشد. که پرداختن به تمام این موضوعات از حوصله این کتاب خارج است و نیاز به تدوین مجموعه های جداگانه ای دارد. لذا با توجه به هدف مؤلف از نگارش "راهنمای آموزشی در خصوص بهره برداری و نگهداری از وسایل" آنچه درخور اهمیت است آشنایی با کاربرد و نگهداری صحیح از تجهیزات به عنوان مهمترین عامل در استفاده بهینه و بالا بردن طول عمر وسایل است که در این مجموعه مورد بحث واقع شده است. محدودیت منابع خصوصاً در کشورهای در حال توسعه و پایین بودن سهم بخش بهداشت و همچنین روند روزافزون هزینه ها در این بخش ضرورت استفاده بهینه از این منابع را اقتضا میکند.

این کتاب شامل ۴ بخش، آشنایی با تجهیزات پزشکی، تجهیزات آزمایشگاهی، دندانپزشکی، بهداشت محیط و حرفه ای است. بی تردید بیان تجهیزات پزشکی در این مجموعه نمی گنجد. آنچه مبنای کار برای توضیح تجهیزات، قرار گرفته است توضیحاتی مختصر در حد آشنایی با وسایل، نگهداری صحیح و طول عمر وسایل بوده است، نه اینکه به مسائل فنی و کاملاً تخصصی تجهیزات پرداخته شود.

شرح وظایف واحد گسترش

- ۱- تعیین پراکندگی جغرافیایی واحدهای بهداشتی در منطقه و نمایش آن در نقشه
- ۲- بررسی و تطبیق شرایط جغرافیایی و جمعیتی منطقه با امکانات فنی و پوشش واحدهای بهداشتی و پیشنهاد اصلاح طرحهای گسترش و تبدیل واحدها
- ۳- بررسی و تطبیق نیروی انسانی منظور شده برای واحدها و پیشنهاد اصلاح تشکیلات آن
- ۴- نظارت بر اجرای ضوابط گسترش واحدهای بهداشتی با درگام خدمات و هماهنگی واحدهای بهداشتی
- ۵- تهیه و اجرای پروژه های تحقیقات کاربردی در زمینه های مربوط به نظام بهداشتی در منطقه
- ۶- مشارکت در آموزش دانشجویان گروه پزشکی و پیراپزشکی که به واحدهای بهداشتی اعزام میشوند.
- ۷- مشارکت و پیگیری پروژه های جدید مربوط به سیستم خدمات نظیر BMN (Basic Minimum Needs)
- ۸- بررسی و تعیین نیروی انسانی مورد نیاز واحدهای بهداشتی منطقه و پیگیری تامین آنها
- ۹- توزیع و اعزام نیروهای مستعد خدمت و پیام آوران بهداشت سهمیه مرکز بهداشت منطقه و نظارت بر نحوه خدمت آنان
- ۱۰- گزارش تنگناها و نارسانیهای موجود و پیشنهاد راه حل مناسب
- ۱۱- هماهنگی و همکاری با برنامه های جاری بهداشتی در منطقه
- ۱۲- همکاری با مرکز آموزش بهورزی برای انتخاب و تربیت بهورزان بومی
- ۱۳- تدوین و پیشنهاد و اجرای برنامه های باز آموزی و آموزش حین خدمت برای کارکنان بهداشتی و مشارکت در اجرای آنها
- ۱۴- نظارت بر آموزش کادر کمکی مورد نیاز مرکز بهداشت
- ۱۵- انجام سایر دستورات مربوط به خدمات بهداشتی منطقه

شرح وظایف پیشنهادی استان همدان ابلاغ شده طی نامه ۱۶/۱۳۷۶۵ ب- ۱۳۷۴/۸/۹:

علاوه بر بندهای ۱ تا ۱۵ موارد ذیل بمقتضا بصورت جزئی تر توضیح داده شده است.

- بررسی و تعیین و توزیع نیروی انسانی، تجهیزات اموال مورد نیاز واحدهای بهداشتی درمانی و نظارت صحیح بر جابجایی آنها
- بررسی وضعیت ساختمانی واحدهای بهداشتی درمانی از نظر دولتی، واگذاری، استیجاری تعیین شاخصهای بهداشتی منطقه با همکاری واحدهای ذیربط
- تعیین درصد و وسائط نقلیه موجود اعم از خودرو و موتورسیکلت شهرستانها متناسب با امکانات و وضعیت استان
- تدوین و درصد واحدهای بهداشتی فعال هر شهرستان و مقایسه آن با طرح گسترش شبکه ها
- تعیین درصد تجهیز مراکز خانه های بهداشت، تسهیلات زایمانی، محل زیست پزشک
- تعیین درصد پرسنل موجود و اخذ پیشنهاد اخذ مجور استخدام پرسنل و جذب بهورز متناسب با نیاز
- تعیین درصد پرسنل که در محل پست سازمانی خود هستند.
- بررسی موارد متقاضیان جابجایی و انتقال و پیشنهاد پست با هماهنگی واحد مربوطه و مرکز بهداشت
- تنظیم برنامه مأموریت واحدها و کارکنان
- تحلیل شاخص های بهداشتی منطقه با همکاری واحدهای ذیربط
- تدوین و پیشنهاد و اجرای برنامه های باز آموزی و مشارکت در اجرای آنها
- نظارت کامل بر نحوه تحویل خانه های بهداشت دانش آموزی و آموزشی به مراکز بهداشتی درمانی